

ANG**Bayan**

Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo

Tuig XL No. 21
Nobyembre 7, 2009
www.philippinerevolution.net

Editorial

Dalagku nga manugdambong, palayason!

Ginpakita sang grabe kag malaparan nga kahalitan nga gintuga sang ulihi nga magkasunod nga mga bagyo kon ano kalala kag kalapad ang pagkaguba, pagkalisod kag pag-antos nga gin-angkon sang banwa sa kamot sang dalagku nga komersyal nga pagmina, pagpangtroso kag iban pa nga mapangdambong nga negosyo sang dalagku nga kapitalistang dumuluong kag lokal. Madugay kag paliwat-liwat na ini nga napamatud-an sa kasaysayan sang pungsod.

Sa pihak sang pagpanghalit sang mga kumpanya nga ini, sila ang padayon nga ginahatagan-prayoridad sang nagaharing papet nga estado.

Nalakip ang Pilipinas sa lima ka pungsod sa bilog nga kalibutan nga may pinakamanggaranon nga deposito sang mineral. Ikaduha sa bulawan, pangatlo sa saway, kag pang-anom sa *chromite*. Lakip ang pungsod sa napulo nga nagapanguna nga ginakuhaan sang mga mineral nga ini. Manggaranon man ini sa pilak, *nickel*, marmol, *limestone* (apog), *clay* kag *feldspar*.

Pero ang daku nga dumuluong kag kumprador nga kumpanya sa pagmina nga nagahukhok sini kag mga kahimbon nila sa nagaharing sahi ang solo nagabeneepisyo sa manggad nga mineral sang pungsod.

Ang Philippine Mining Act of 1995, nga naghatag sang dugang pa nga mga pribilehiyo sa mga dumuluong nga kumpanya sa pagmina, lubos nga ginaduso mismo ni Arroyo. Isa siya sa mga pangunahon nga nagbalay sang layi nga ini sang senador pa siya. Ginatugutan sini ang pagsulod kag operasyon sang mga minahan nga 100% ginapanag-iyahan sang mga kumpanyang dumuluong kag ang pagmina sang tubtub

75 tuig sa tubtub tig-81,000 ektaryas kada konsesyon kag tubtub tig-400,000 ektaryas kada kumpanya. Lubos sila nga libre sa buhis sa kita. Ginapangapinan ang ila puhunan, kag may kahilwayan sila nga dalhon pauli ang tanan nga ganansya kag kapital. Sang 2003, nagpagwa pa si Arroyo sang EO 270 (National Policy Agenda for Revitalizing Mining in the Philippines) para labing mapadali ang proseso sang pagpasugot sang gubyerno sa daku nga dumuluong kag kumprador nga pagmina.

Ang katuwang sang daku nga komersyal nga pagmina nga malaparan nga pag-agaw sang duta sang katigulangan, kahalitan sa kapalibutan kag pagkawasak sang pangabuhian nagaresulta sang pagpamatuk sang pumuluyo. Sa atubang sini, pagkampungko gid ni Arroyo sadtong 2001 gilayon naghimo sang pagtasa pang-seguridad ang Malacañang sa mga

**Mga tampok
sa isyu nga ini...**

**Pagmina sg coal
sa Surigao del Sur**

PAHINA 4

**Daku nga baha
sa Laguna kag NCR**

PAHINA 8

**18 armas, naagaw sa
ComVal**

PAHINA 11

erya nga may pamahog sa “kalinungan.” Gintumod sini ang sobra 60% sang nasambit nga mga lugar nga nahamtangan sang dalagku nga minahan. Daku nga bahin sang mga lugar nga ini gintumod man nga ginapugaran kuno sang Bag-ong Hangaway sang Banwa. Bangud sini, ginpasanyog ang paglunsar sang mga kontragerilyang operasyon militar para pangapinan ang daku nga kumpanya sa pagmina. Kadungan sini, ang mga protesta kag pagbato sang pumuluyo sa mga lugar nga ini ginatumbasan sang mabaskog nga pagpamigos.

Sa pihak sini, wala-tuo nga nagaigrab ang mga pagbato sang pumuluyo sa mga manugdambong nga nagguba sa naturalisa, nagsamad sang pangabuhian kag nagbutang sa ila sa peligro kada may kalamidad. Sa lain-lain nga bahin sang pungsod, nabilog ang mga malapad nga paghiliusa sang lain-lain nga sektor nga naga-pamatuk sa mga operasyon sang daku kag komersyal nga pagmina kag pagpangtroso. Ginasukot nila ang rehimeng Arroyo nga pangunahon responsable sa labi nga paglala sang pagpandambong sini

sa nakaligad nga mga tuig.

Nagahulag ang mga rebolusyonaryong pwersa nga upod ang pumuluyo sa pagpangapin sang pungsodnon nga patrimonya kag kapalibutan.

Bilang sabat kag pagsuporta sa paghimakas sang pumuluyo, nagahulag ang mga armado nga rebolusyonaryong pwersa para silutan ang pinakamapanghalit kag pinakamapintas nga dumuluong kag kumprador nga manugdambong. Ang amo nga aksyon kinahanglanon agud upangan ang hilway nga paghulag sang mga despotikong manugdambong nga ini, labi na sa mga lugar nga sakop sang rebolusyonaryong gahum.

Lakip sa mga mayor nga target sang atake sang mga rebolusyonaryong armadong pwersa ang mga pwersa militar, paramilitar kag pangseguridad nga ginagamit sang manugdambong sa pagpangapin sang ila mapanghalit kag kontra-pumuluyong pwersa.

Determinado ang pumuluyong Pilipino kag ang rebolusyonaryong hublag nga batuan, piangon, palayason ang mga manugdambong kag ang pasistang tagapangapin sini. **AB**

Daku nga komersyal nga pagmina

Pag-abot sang Disyembre 2008 may gin-aprubahan na nga 319 nga kasugtanan para sa daku nga pagmina ang gubyrnong Arroyo. Sakop sini ang 722,000 ektaryas sa bilog nga pungsod. Mga duta sang katigulangan nga ginagaw sa mga pungsodnong minorya ang sakop sang 18 sa 24 nga eryang prayoridad nga nabuksan na sa dalagkuan nga dumuluong kag kumprador nga pagmina.

Nagaabot sa 14.5 milyong ektaryas o halos tunga sang kabilugang erya sang pungsod ang sakop sang iban pang daan kag bag-o nga mga aplikasyon: masobra 2.7 milyong ektaryas para sa kasugtanan pinansyal/teknikal (Financial Technical Assistance Agreement o FTAA), masobra 2.7 milyong ektaryas man para sa kasugtanan nga partehanay sang produksyon nga mineral (Mineral Production Sharing Agreement) kag masobra siyam ka milyong ektaryas pa para sa eksplorasyon (Exploration Permit Application). Masobra 53% sang mga ini ang ara sa lugar sang mga pungsodnong minorya.

Kadam-an man sa mga minahan nga ginabuksan sining nagligad nga dekada nagahimo sang *open-pit mining* kon sa diin malaparan nga ginabaluskay ang duta kag todo-todo nga ginakalbo ang mga kagulangan kag kabukiran para mas madali nga makuha ang ginapangita nga mineral. Kadungan sini ginatugutan man ang mga minahan nga kutkuton ang malapad nga kagulangan kag mag-utod sang mga kahoy para maghimo sang mga dalan, mga bilding kag iban pa nila nga kinahanglanon. Luwas diri, bi-

Tuig XL No. 21 Nobyembre 7, 2009

Ang *Ang Bayan* ginabantala sa lengwaheng Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray kag Ingles.

Mahimo ini i-download halin sa Philippine Revolution Web Central nga makit-an sa:

www.philippinerevolution.net

Nagabaton ang *Ang Bayan* sg mga kontribusyon sa porma sg mga artikulo kag balita. Ginaganyat man ang mga bumalasa nga magpaabot sg mga saway kag rekomendasyon sa ikasanyog sg aton pahayagan. Malabot kami sa paagi sg email sa: angbayan@yahoo.com

Kaundan

Editorial:

Daku nga manugdambong	1
Komersyal nga pagmina	2
Paramilitar para sa mga minahan	3
Coal mining sa Surigao Sur	4
Pagmina sa Panay	5
Pagmina sa Negros	6
Pagmina sa Cordillera	7
SUDECOR: Manughalit	8
Dakung baha sa Laguna kag NCR	8
Relief operations sa NCR	9
Mga nahalitan, ginakawatan	10
18 armas, naagaw	11
Tropang Amerikano sa Bukidnon	11
Pagpanghalit sg estado	12
Gera ni Obama sa Afghanistan	15

Ang *Ang Bayan* ginabantala sg duha ka beses kada buwan sg Komite Sentral ng Partido Komunista ng Pilipinas

nilyon nga toneladang basura sang mina ang ila ginahaboy kag nagapatay sa mga suba, linaw kag iban pa nga tubigan.

Samtang, nagaabot lang sa P5 milyon (halin sa 1-2% nga buhis sa pagbaligya sang mineral) ang ginabaton sang gubyerno kada tuig halin sa mga kumpanya nga ini. Gamay lang ini kumparar sa P114 bilyong koleksyon nga tuigan nga buhis halin sa mga mamumugon kag ordinaryong empleyado.

Tuman kagamay man sang kontribusyon sang minahan sa empleyo. Halin 2006 tubtub 2007, halimbawa, nagdugang lang ang mga ini sang 0.4% sa numero sang ginaempleyo nga obreros, halin sa 141,000 pakadto 149,000.

Baliskad sa wala sang bentaha sa pumuluyong Pilipino ang malahiganteng kita nga ginahukhok sang dumuluong nga kumpanya. Sang 2006, nag-abot sa P72.5 bilyon ang rehistradong netong kita sini, mas mataas sang 134% halin sang 2004.

Indi katingalahan nga sa panahon nga ini, sobra doble ang nag-sulod nga puhunan sa sektor sang pagmina. Halin 2004 tubtub katapuasan sang 2007, naglab-ot sa \$1.4 milyon ang kabilugang puhunan nga ginbuhos sang mga dumuluong nga kumpanya sa sektor.

Isa man si Arroyo sa may pinakadaku nga personal nga benepisyo sa daku nga pagmina. Siyam ka tuig na nga nagpatuyang siya, iya pamilya, mga kahimbon kag iduido nga mga daku nga konsesyon nga ginahatag sang iya rehimen sa daku nga dumuluong nga kumpanya sa pagmina kag sa mga kasosyo sini nga prenteng kumpanya niya, pareho sang Nihao Mineral Resources-International Incorporated.

Ginahimutig sang tanan nga ini ang ginahambal sang rehimen nga ang daku nga komersyal nga pagmina ang "tagasalbar sang ekonomya sang pungsod." **AB.**

Mga espesyal nga pwersa paramilitar sa mga minahan

Indi pa kuntento ang reaksyunaryo kag papet nga rehimen sa pagtukod sang mga kampo militar sang mga regular nga pwersa sang AFP sa malapit nga daku nga minahan. Regular man ang paglunsar nila sang mga operasyon militar kag mabaskog nga ginatapna kag ginapahog ang mga nagabato sa daku nga operasyong pagmina. Hungod nagarekrut kag nagapakat ang AFP sang mga pwersa militar kag paramilitar sa pagdumala sang Investment Defense Force (IDF) nga gintukod sang 2008 para maghanas kag magbulig sa mga pribadong pwersa pangseguridad kag bayaran nga *goons* sang daku nga minahan.

Sa kamatuoran, ang mga ginatukod kag ginapakat sining pwersa sa daku nga minahan nga espesyal nga CAFGU sa ngalan nga Special Civilian Armed Auxiliary nagaserbi nga dugang nga pribadong pwersa pangseguridad sang daku nga minahan.

Halimbawa sini ang areglo nga ginhimo sa tunga sang 1st ID kag Toronto Ventures Inc. Resources Development sa Zamboanga del Norte kag sang 7th ID kag DMCI Mining Corp. sa Zambales.

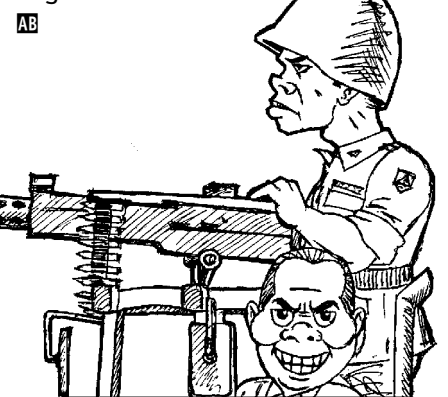
Nagtigayon ang mga ini sang pagsona, pagpanakit, pagdukot, pagpamahog kag iban pang pagpang-abuso sa mga komunidad sa palibot sang mga minahan.

Nagdamo man ang ginapakat nga mga pwersa militar kag paramilitar nga ginasimpon sa mga pribadong pwersa pangseguridad sang daku nga kumpanya, lakip ang Lafayette sa Rapu-Rapu, Albay; Filminera sa Masbate; Marcopper sa Marinduque; NMRDC sa Compostela Valley; Rio Tuba sa Palawan; Crew Minerals sa Mindoro Oriental; kag Climax Arimco/Oxiana sa Nueva Viscaya, Abra, Batangas kag Zambales.

Indi lang ang mga minahan ang pagtimbang-anay sang mga regular nga pwersa militar, paramilitar kag pribadong pwersa pangseguridad. May ginatukod man nga pa-

rehong areglo ang mga daku nga komersyal nga trosohan. Isa sa pinakauna nga nagmentenar sang espesyal nga yunit militar kag paramilitar kumbinasyon ang mga pribadong pwersa pangseguridad para proteksyunan ang ila interes amo ang Paper Industries Corp. of the Philippines (PICOP) sa Surigao del Sur. Ang espesyal nga pwersa paramilitar nga ini kilala nga "PICOP Battalion" o "Armed Forces of the PICOP."

Tuman kadamo nga kaso sang pagpamatay, pagdukot, pagpangipit kag sari-sari nga abuso sang mga pwersa nga ini ang nadokumento sang mga organisasyon nga nagtib-ong sang tawhanong kinamatarung. Madamo man ang wala na nabalita. Mayorya sang apektado nga pumuluyo amo ang mga pungsodnon nga minorya kag imol nga mangunguma nga pila ka beses nga nagaantos kag ginadingutan sang kinamatarung kag bastante nga pa-

Pagmina sang *coal*, ugat sang militarisasyon sa Surigao del Sur

Ang malaparan nga militarisasyon kag paglapas sa tawhanong kinamatarung sa lain-lain nga banwa sang Surigao del Sur sining nagligad nga tuig nakaangot sa tuyo sang daku nga korporasyon nga hugakumon ang pila ka pulo ka libong ektaryas nga kagulangan sa Andap Valley Complex para makamina sang *coal* (karbon o uling nga bato).

Sining nagligad nga apat ka tuig, ang lain-lain nga komunidad sang mga Manobo target sang mga operasyon militar. Tuyo sang mga operasyon nga ini nga dugmukon ang determinadong pagbato sang mga Manobo batuk sa planong pagmina sang *coal* sa ila duta sang katigulangan. Ang okupasyon sang mga suldado sang 58th IB sa mga komunidad sang Manobo sa Lianga, Surigao del Sur sining Hulyo-Agosto nga nagresulta sang duha ka bulan nga pagbakwit sang mga Lumad amo ang ikatlo na halin 2006.

Partikular nga tuyo sang Armed Forces of the Philippines sa militarisasyon sang mga komunidad sang mga Manobo ang pagrekrut sang mga residente sa Task Force Gantangan-Bagani Force (TFG-BG). Ang mga armado nga grupong paramilitar pareho sang TFG-BG ginatukod

sa tunga sang mga Lumad.

Sa pagpabilin sang ila presensya sa lugar, tuyo sang AFP nga paluntaron ang kahadlok sa mga Lumad agud pwersahon sila nga magpirma sa dokumento nga Free, Prior and Informed Consent (FPIC). Ang FPIC isa ka dokumento nga re-kisito sa idalum sang Mining Act of 1995. Pamatuod kuno ini nga ginhatagan-pahanugot sang mga pungsodnong minorya ang mga korporasyon nga magmina sa ila mga kadutaan sang katigulangan.

Indi magnubo sa anom ka korporasyon sang dalagku nga burge-sya kumprador ang nagatarget sa mga kadutaan sang katigulangan sang mga Manobo sa mga banwa sang Tago, Tandag, Lianga kag San Miguel. Ang mga korporasyon nga ini ginhatagan sang Department of Energy sang Coal Operating Con-

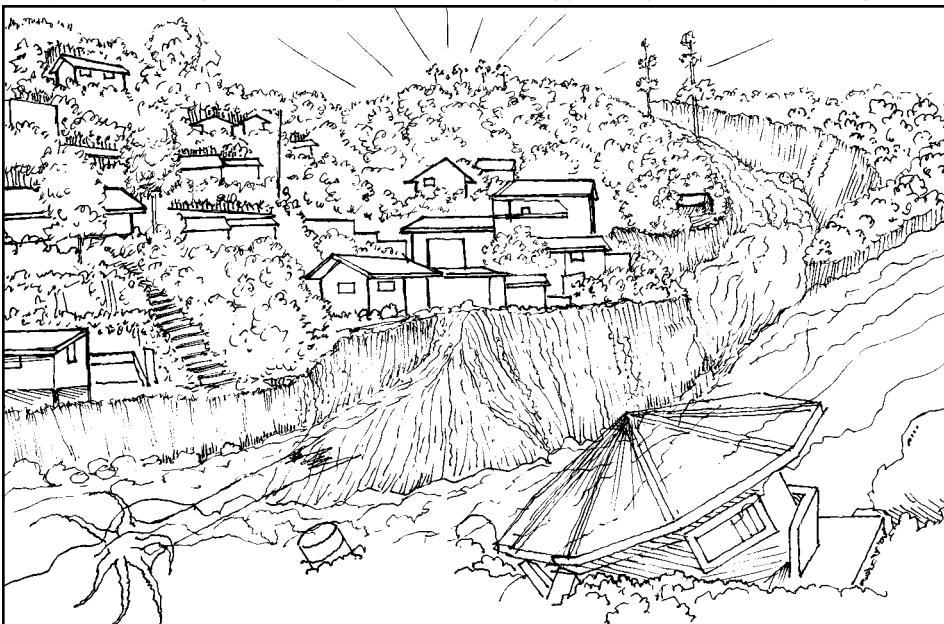
tract (COC), o permiso nga magmina sang *coal*. Pangunahon diri ang Philippine National Oil-Exploration Corporation (PNOC-EC), isa ka subsidaryo sang PNOC nga ginapanag-iyahan sang gubyerno. Target sang PNOC-EC ang ginatantya 42 milyong metriko toneladang *coal* ara sa erya sa tunga sang Lanuza Bay kag Lianga Bay sa Surigao del Sur.

May ara may nga COC ang Benquet Corporation para magmina sang uling nga bato sa mga banwa sang Lianga, Marihatag kag San Miguel kag ang Great Wall Mining & Power Corporation para man sa mga banwa sang San Miguel kag Tandag. Ginbakal man sang Lodes-tar Holdings Investment Corporation ang COC sang Abacus Consolidated Resources & Holdings Inc. kag kasosyo ini subong sang Oriental Vision Mining Philippines Corp. (OVMP), pagpanag-iya ni Salvador Zamora II, nga namuhunan sang P300 milyon sa proyekto nga ini.

Sining Septyembre, nahatagan sang COC ang Oriental Energy and Power Corporation kag nagaplano ini nga mamuhunan sang P50 milyon sa operasyon sini sa Surigao del Sur. May COC man ang ASK Mining and Exploration Corp. para sa mga banwa sang Cagwait kag Marihatag, Surigao del Sur.

Lubos nga ginapamatukan sang mga Lumad nga Manobo ang mga proyektong pagmina nga ini sa ila duta sang katigulangan. Nahibal-an nila kon paano waskon sang mga korporasyon nga ini ang naturalisa kag ila pangabuhian. Bangud sa pagpamatuk sang masang Lumad, indi makaumpisa ang mga korporasyon nga ini sa plano nila nga pagpangdambong. Sa ginapakita nga determinasyon sang pumuluyong Lumad nga pamatukan ang pagmina sa ila duta sang katigulangan, padayon nila nga pagapaslawon ang mga manugdambong kag mapangapinan ang patrimonya sang pungsod.

AB

Kontra sa dalagkuan nga pagmina sa Panay, ginapasanyog

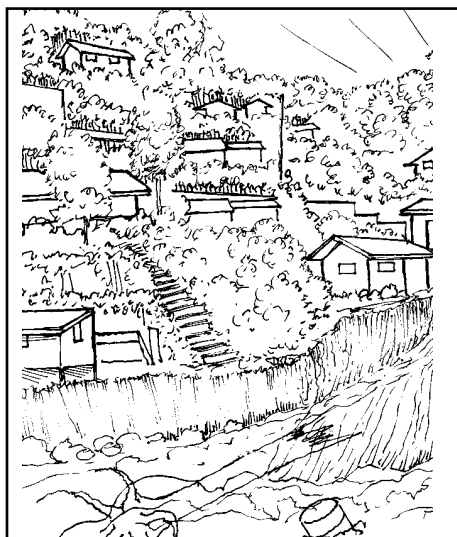
Naghiliusa ang lainlain nga grupo sa Panay kag Guimaras nga ila panyugon ang kampanya batuk sa daku nga pagmina nga nakahalit sa kabuhi, pangabuhian kag kapalibutan. Ginpalig-on nila ang paghiliusa nga ini sa isa ka multisektoral nga pagtilipon sa Bethel Temple sa Iloilo City sang Oktubre 7. Gintambungan ini sang Defend Patrimony-Panay, Madaas Ecological Movement, Iglesia Filipina Independiente, Global Baptist Peace Network, Young Christian Workers, Promotion of Church People's Response, Convention of the Philippine Baptist Churches, Karapatan, Bayan Muna kag BAYAN-Panay. Pagkatapos sini gintukod man sa Roxas City sang Oktubre 10 ang Defend Patrimony-Capiz Chapter.

Ginpahayag ni Geobelyn Lopez sang Madaas Ecological Movement nga base sa rekord sadtong Agosto 2009 sang Mines and Geo-Sciences Bureau sang Department of Environment and Natural Resources (DENR), nag-abot na sa kabilugan nga 22.6 libo ka ektaryas sa Panay kag Guimaras ang nabuksan para sa komersyal nga pagmina. Ang pinakadaku diri makita sa Capiz nga nagaabot sa 10.5 libo ka ektaryas kag ginhatag sa Teresa Marble Corporation, Quarry Ventures Philippines, Inc. kag Walter Mining and Industrial Development Corporation. Ginsundan ini sang Iloilo (8.9 libo ektaryas); Guimaras (1.8 libo ektaryas); Antique (1.04 libo ektaryas); kag Aklan (334.8 ektaryas).

Ang tatlo ka mag-ulutod nga kumpanyang Teresa Marble Corporation, TMC International Corporation kag Quarry Ventures Philippines, Inc. ginhatagan sang DENR sang Mineral Production Sharing Agreement nga nagasakop sa masobra 16,000 ektaryas. Mayor sini nga aktibidad ang eksplorasyon sang bulawan kag saway. Kontrolado sang nasambit nga mga kumpanya (ginapang-iyahan sang daku nga negosyanteng pamilya Dee) ang 71% sang kabilugang aprubado

nga aplikasyon sa pagmina sa Panay. May ginpasaka pa nga mga aplikasyon para sa pagmina—63.2 libo ka ektaryas sa Capiz kag 34.7 libo ka ektaryas sa Guimaras (60% sang kabilugan nga lapad sang kadutaan sang prubinsya nga ini).

Ang pag-umpisa sang operasyon sang mga kumpanya sa pagmina nagbutang sa peligro sa kapalibutan kag pangabuhian sang pumuluyo sa Panay kag Guimaras, suno kay Lopez. Labi sini nga ginabos ang nakalbo na nga katalunan. Nagalab-ot na lang sa 17.2% sang

isla sang Panay ang katalunan kag 0.6% na lang sa Guimaras. Magatuga ini sang pagtiphag sang duta

kag daku nga pagbaha tagasa ka pagbagyo pareho sang natabo na sang 2008 sang maghanot ang bagyong Frank.

50 tuig nga suspensyon sang pagmina. Paglapas sa ginpasar nga resolusyon sang Sangguniang Panlalawigan (SP) sang Capiz ang paghatag sang DENR sang pahanugot sa daku nga kumpanya sa pagmina, siling sang Defend Patrimony. Sang 1999, sa kasagsagan sang mga aksyon-protesta batuk sa pagmina sa Panay nagpasar sang resolusyon ang SP para suspendihon ang malaparan nga pagmina sa Capiz sa sulod sang 15 ka tuig. Sang 2002, ginamendahan ini sang SP kag ginpalawig pa ang suspensyon sang tubtub 50 tuig. Ang suspensyon sang pagmina pinakauna sa kasaysayan sang paghimakas kontramina sa pungsod.

Sang ginpasar ang Mining Act of 1995, lubos ginpamunuan sang Madaas Ecological Movement ang paghimakas batuk sa makahalalit nga layi nga ini. Bangud sini, amatamat nagkanay ang aplikasyon sa pagmina sa Panay kag Guimaras. Pero sang todo-todo nga buksan sang rehimeng US-Arroyo ang pungsod sa mga dumuluong nga kapitalista liwat nga nagdamo ang mga aplikasyon para sa pagmina.

Hugot ang pagbantay sang mga lokal nga gubyrno sa Capiz sa pagsulod sang daku nga pagmina sa prubinsya. Apang nagmaniobra pa gihapon ang daku nga dumuluong kag lokal nga kapitalista. Kahimbon nila ang pungsodnon nga upisina sang DENR nga amo ang nagaaprubar sang mga aplikasyon sa pagmina. Para makalikaw sa pagpakamalaut, ginhatagan sang pahanugot para sa gagmayan nga pagmina ang mga aplikante, pero sa magtalambi nga lugar.

Sa atubang sang maniobra nga ini, nagapanawagan ang Madaas sa pumuluyo nga ipakigbato ang ila naagum nga mga kadalagan batuk

sa komersyal nga pagmina kag pagkaguba sang kapalibutan.

Nagasugod na subong ang Teresa Marble Corporation sang eksplorasyon sa pagmina sang saway kag bulawan sa mga baryo sang Aglimucon, Quinabunglan kag Canapian, tanan sa banwa sang Maayon kag Tina sa Dumarao, Capiz. Linibo ka residente diri ang nagpirma sa sulat-petisyon nga ginpadala sa SP. Padyon ang ila mga kampanya sa edukasyon, paghatag sang impormasyon kag aksyon-protesta batuk sa mina halin pa sang 2008. Nagpasar sang resolusyon ang Sangguniang Bayan (SB) sang Maayon para suportahan ang paghulag sang pumuluyo.

Sa Guimaras kag iban nga isla. Sige-sige man ang pagkontra sa komersyal nga pagmina sang mga taga-Guimaras. Sang Marso 26, nagpasar sang resolusyon ang SB sang Nueva Valencia batuk sa pagmina sang Fil-Asian Strategic Resources and Properties Corp. (FASRPC), subsidyaryo sang Rusina Mining NL nga nakabase sa Australia.

Ang Nueva Valencia ang banwa sa nabagatnan-nakatungdan sang Guimaras kag ang gintabuan sang malaparan nga pagtagas sang langis sang 2006. Sakop sang 2,400 ektaryas nga eksplorasyon sa pagmina sang bulawan kag saway ang siyam sa 20 barangay sini. Sa katalagman subong ang manggaranon nga resorsa sang isla nga wala pa nakabawi sa kalamidad dulot sang pagtagas sang langis. Naglunsar sang kampanya para sa mga lagda kontra sa pagmina sa tanan nga 20 barangay sang amo nga banwa.

Ang FASRPC may aplikasyon para magmina sa 621 ektaryas sa Pan de Asucar Island sa banwa sang Concepcion, Iloilo. **AB**

Pagmina sa Negros

Maluwas sa mga tubuhan, ang Negros manggaranon sa deposito nga mineral. Ginatantya nga may ara 590.6 milyon nga metriko tonelada (MT) sang *primary copper* kag 25.2 MT sang *primary gold ore* sa Negros Occidental. Madamo man diri ang deposito sang pilak kag *molybdenum* kag iban pa nga mineral nga mahimo gamiton sa agrikultura kag industriya. Manggaranon man ang Negros Oriental sa bulawan, saway, asupre kag *magnesium*.

Gin-umpisahan sang 1957 ang daku nga komersyal nga pagmina sang Marinduque Mining and Industrial Corporation (nga nakilala nga Maricalum) sa Sipalay, Negros Occidental. Ginsundan ini sang Philex Gold nga nag-umpisa sang komersyal nga pagmina sang 1994. Ginhalitan sang operasyon sang duha ka daku nga kumpanya nga ini ang madamo nga lugar sa kaumahan kag mga lugar pangisdaan. Napilitan nga nagbakwit ang bilog nga mga baryo tuga sang mga operasyon sang minahan kag pagkawasak sang kapalibutan. Wala magdugay nagsingki ang mga protesta kag napilitan nga magsara ang Maricalum Mining sang 2001. Naguntat man ang Philex Gold sang 2002.

Pero sang todo-todo nga buksan sang rehimenng Arroyo ang pungsod sa daku nga dumuluong nga kapitalistang interes nagbalalik sa Negros ang daku nga kumpanya sang pagmina. Ang mga aplikasyon sa pagmina nagasakop na sa 47% sang kabilugang kadutaan sang isla. Katumbas ini sang 88% sang kabilugang dutang agrikultural sang Negros.

Base sa datos sang Mining and Geo-Sciences Bureau sang Enero 2008, aprubado na ang Mineral Production Sharing Agreement (MPSA) sang masunod: Oriental Quarry and Development Corp. sa Basay, Negros Oriental (770 ektaryas); Negros RR Cement Corp. sa Guihulngan kag sa La Libertad, Negros Oriental (3,100 ektaryas), nga pareho imbolbado sa eksplorasyon sang *limestone* kag *shale*; Vulcan Industrial and Mining Corp. sa Hi-

nobaan, Negros Occidental (477 ektaryas), nga imbolbado sa eksplorasyon sang saway kag bulawan; Philex Gold Philippines, Inc. sa Hinobaan kag Sipalay, Negros Occidental (2,673 ektaryas) nga imbolbado sa komersyal nga pagmina sang saway kag bulawan; Silicon Development Corp. sa Babriera kag Sagay, Negros Occidental (1109.51 ektaryas), nga imbolbado sa eksplorasyon sang bulawan, pilak, tanso kag *molybdenum*.

Ang operasyon sang nasambit nga mga minahan nagasakop sa 9.4 libo ektaryas. May napasaka man nga aplikasyon para sa eksplorasyon sang asupre kag iban pang mineral ang Altai Philippines Mining Corporation nga nagasakop sa tatlo ka banwa sa Negros Oriental.

Samtang, nagakaguba ang palangabuhian sang mga mangingisda bunga sang paghaboy sang basura sang mina sa mga suba kag sapang nagailig pakadto sa kadagatan. Sa isa ka pagpanayasat sang Oktubre 2007, natukiban nga tuga sang pagmina sa kadagatan, nagakapatay ang mga isda sa Tañon Strait (sa tunga sang Negros Oriental kag Cebu) kada may *seismic survey* ang mga minahan sa kadagatan sang Guihulngan, Vallehermoso kag San Carlos sa Negros Oriental. Masobra 100 *payaw* (instrumento nga pangganyat sang isda) ang nagakasamad diri kag madulaan sang pangabuhian ang mga mangingisda taga ka pagdumili sa pagpangisda sa sulod sang 5-kilometrong radyus malapit sa lugar sang madamuan nga pagkapatay sang isda. **AB**

Pagmina ang sa likod sang kalamidad sa Cordillera

Ang malaparan nga kalamidad nga natabo sa Cordillera sining Oktubre labing nagpabaskog sa panawagan sang pumuluyo nga tapuson na ang pagpanghalit nga dulot sang pagdambong sang mga dumuluong nga daku nga korporasyon sa pagmina. Ang malaparan nga pagkalbo sang mga bukid ang pangunahon nga ara sa likod sang natabo nga mga pagbaha kag pagkatiphag sang duta.

Sa kasaysayan sang Cordillera, pinakagrabe na kag pinakamalapad ang kalamidad nga natabo sang kasagsagan sang bagyo Pepeng sang Oktubre 8. Nag-abot sa 309 ang napatay, 114 napilasan kag 36 nadula sa mga pagbaha kag masobra 100 sa pagtiphag sang duta. Masobra isa ka bilyong piso ang balor sang mga produktong agrikultural kag imprastruktura ang nawasak. Nag-abot sa 52,225 pamilya (sobra 255,000 katawo) ang nagbakwit pakadto sa mga *evacuation center*.

Pinakadamo ang nahalitan sa Benguet, kon sa diin sobra 200 ang napatay. Nag-abot sa 10 tapak ang baha sa pila ka lugar sa Baguio nga pila ka adlaw nga nahamulag bangud sa pagkawasak sang mga karsada pakadto ditto. Nahalitan man ang mga banwa sang La Trinidad, Mankayan, Bakun, Atok, iban pa.

Dalagkuan kag mapangwasak nga pagmina sa Cordillera. Ang kahalitan nga tuga sa kapalibutan sang daku nga dumuluong nga korporasyon sa pagmina kag mga balingag nga ahensya sang reaksyunaryong gubyrno ang mayor nga kabangdanan sang malaparan nga pagbaha kag pagtiphag sang duta sa Cordillera.

Suno sa Cordillera Peoples Alliance, “ang malaparan nga komersyal nga pagmina sa Cordillera nakadulot na sang wala kalubaran nga pagkawasak sang kapalibutan”. Gintumod kag gin-atake man sini ang kapitalistang produksyon nga nagahari sa kalibutan kag ang pagpanghimulos sini sa kapalibutan

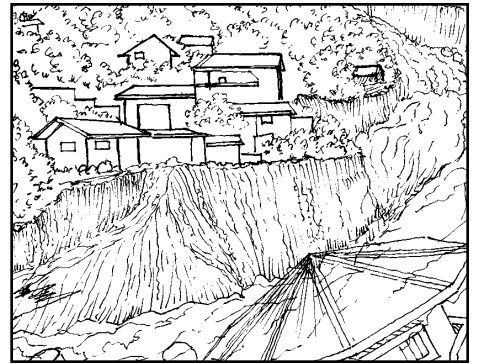
kag rekurso.

Ginpakamalaut sini ang gubyrno nga nagpasar kag nagpatuman sang mga layi nga rason sang paglala sang pagbag-o sang klima kag mga kalamidad sa kapalibutan.

Ang rehiyon sang Cordillera nagasakop lang sang 6% sang pungsod. Pero 25% sang reserbang ore sa bilog nga pungsod nga nagaangkon sang bulawan kag 39% nga nagaangkon sang saway amo ang makita diri, bisan isa ka siglo na ini nga ginamina sang daku nga dumuluong nga korporasyon. Sa Benguet makita ang daku nga reserba.

Gani halos 66% sang bilog nga lugar sang Cordillera ang ginasakop na sang lain-lain nga aplikasyon sa pagmina. Ang lima sa 24 proyektong prayoridad nga gintugutan sang rehimeng Arroyo para sa dalagkuan nga pagmina makita sa rehiyon. Ini ang Far-Southeast, Teresa Gold kag Victoria Project sang Lepanto; Project 3000 sang Itugon-Suyoc Mines; Pacdal Copper Expansion sang Philex Mining; kag ang Batong Buhay sa Kalinga.

Malawig na nga ginadambong ang Benguet sang dalagku nga dumuluong nga pagmina. Ang Benguet Corporation halos isa ka siglo na nga nagamina halin pa 1902 sa lain-lain nga lugar sang Benguet. Ang Lepanto Consolidated Mining Corporation 73 tuig na nga nagamina sang bulawan sa banwa sang Mankayan halin 1930. Sa subong nagahimo sang eksplorasyon sa pagmina ang Bezant, isa kumpanya sang British sa Guinaoang, Manka-

yan. Ang Philex Mining Corporation isa ka dekada na nga nagamina sa banwa sang Itogon.

Nagadulot ini sang grabeng dislokasyon sa pumuluyo kag pagkawasak sang mga kadutaan nga agrikultural, pagkalbo sang katalunan kag pagkadula sang kabuhi kag pangabuhian.

Base sa datos sang Department of Environment and Natural Resources (DENR), ang nabilin nga katalunan sa bilog nga rehiyon nagalabot lang sa 665,603 ektaryas halin sa 1,553,599 ektaryas. Bangud sini, naglala ang polusyon sa tubig kag hangin kag nawasak ang mayor nga mga sistema sang mga suba. Halimbawa sini ang grabeng polusyon sa Abra River bunga sang paghaboy sang Lepanto Consolidated Mining Corporation sang makamamatay nga mga basura diri. Ang polusyon sang Abra River nagalabot na sa China Sea.

Nagtuga man sang grabe nga polusyon sang hangin kag tubig sang 60% pagnubo sang produksyon sang palay sa rehiyon.

Binilyon ka dolyar na ang ginakita nga ganansya sang mga dumuluong nga kumpanya sa pagmina sa halos isa ka siglo nila nga operasyon. Pero tubtub subong nagapabilin nga imol ang pumuluyo sang Cordillera. Nagapanguna pa gihapon nga ginakuhaan sang pumuluyo ang agrikultura, pagpangisda kag pangahoy. Base sa sensus sang gubyrno, ikalima ang Cordillera sa pinakaimol nga mga rehiyon sa bilog nga pungsod. AB

SUDECOR: Manughalit sang talon

Pauntaton ang SUDECOR! Ini ang singgit sang pumuluyo sang Caraga batuk sa kumpanya nga nagakalbo kag nagaguba sa nabilin na lang nga katalunan sa Surigao del Sur. Sakup sang konse syon sini ang nabilin nga katalunan nga ini sa Surigao nga nagalab-ot lang sang 3,000 ektaryas halin sa daan nga 69,000 ektaryas. Wala sang pili ang pagpang-utod sang daku nga lawaan.

Apat ka dekada na nga ginadinngutan sang SUDECOR sang pangabuhian sang mga Lumad kag di Lumad. Ginapanag-iyahan ini sang daku nga burges kumprador nga pamilyang Puyat. Kahimbong nila ang mga burukrata kapitalista sa Department of Environment and Natural Resources sa wala pili nga pagdambong sa mga bukid kag katalunan.

Nagagamit ang SUDECOR sang *bulldozer dragging*, isa ka ilegal nga paagi sang pagtroso. Sobra 30 *bulldozer* ang adlaw-adlaw nga nagapangnumba sang mga kahoy kag nagaguba sa tanan nga ginaagyan sini. Madasig nga ginaguba sini ang mga suba bangud sa pagtiphag sang duta, pagmala tagasa ka tag-ilinit kag grabeng pagbaha kada tag-ulan. Dugang diri ang pagmala sang mga sapang kag pagkadula sang ilistarang mga hayop. Labing nahalitan sini ang mga Lumad, mga mangunguma kag mamumugong bangud ginawasak sini ang ila pangabuhian.

Para mapabilin ang paghugakom sang mga Puyat sang dakong ganansya, gintukod nila ang Special Civilian Auxiliary Army. Indi pa kuntento diri, halos permanente na nga gindeploy ang isa ka kumpanya sang 58th IB sa SUDECOR. **AB**

Daku nga pagbaha sa Laguna kag Kamaynilaan

Ginlaman sang tubig ang ginatong nga barangay sa palibot sang Laguna de Bay pagkatapos manghalit ang bagyo Ondoy. Nagdala ini sang baha nga naglab-ot sa 10 tapak nga naglunod sa ginatong nga komunidad nga ginaistaran sang 700,000 residente.

Ang Laguna de Bay ang pinakadaku nga linaw sa Pilipinas. Dulunan sini ang prubinsya sang Rizal sa aminhan, prubinsya sang Laguna sa nabagatnan kag Metro Manila sa nakatundan. Nagailig ini pakadto sa Manila Bay paagi sa Pasig River. Pagkatapos sang bagyo Ondoy, nagtaas ang tubig sang Laguna de Bay nga naglunod sa mga banwa sa palibot sini.

Pero indi lang ang bagyo Ondoy ang rason sang pagbaha nga ini. Antes pa man manghalit ini nagabaha na ang palibot sang linaw.

Ang ginatudlo nga isa sa mga pangunahon nga rason sang pagbaha: ang Napindan Hydraulic Control Structure (NHCS).

Ang NHCS amo ang istruktura nga gintukod sang 1983 sa punta sang Napindan Channel, nga ara sa ilaya sang Pasig River nga nagasugpon sang Laguna de Bay sa Manila Bay. Gintukod ini para abangan ang pulu-panahon nga pagsulod sang tubig-alat halin sa Manila Bay pakadto sa Laguna de Bay, sandig sa plano sang guberno nga himuon nga mayor nga pagakuhaan sang ilimnon nga tubig ang linaw. Pero sang mag-awas na ang linaw sa kasagsagan sang bagyo Ondoy, wala ginbuksan sang Laguna Lake Development Authority (LLDA) ang NHCS, sa pihak sang panawagan, bangud sa kahadlok sang Malacañang nga maglapaw ang Pasig River kag bahaon ang Palasyo. Nagresulta ini sa padayon nga pagtipon sang tubig sa Laguna de Bay. Paagi sang Manggahan Floodway sa Pasig, ang tubig halin sa Marikina River

ginalikaw pakadto sa Laguna de Bay, na labi nga nagtipon sang tubig sa linaw.

Ang bagyo Ondoy nagpadasig lang sa ginalauman na nga grabeng trahedya nga nagahana sa palibot sang linaw bangud sa pagsara sang NHCS. Suno sa mga katapu sang Pambansang Lakas ng Kilusang Mamamalakaya ng Pilipinas sa Rizal kag Laguna, antes pa ang bagyo Ondoy namutikan sang mga mangingisda kag residente ang pagtaas sang lebel sang tubig sa linaw kag ang pagawas sang tubig sa 30 banwa sa Rizal, Laguna kag Metro Manila.

Sang kasagsagan kag pagkatapos sang Ondoy, daw nadula ang ginatong nga barangay sa 20 banwa sa Laguna. Ang mga banwa nga ini amo ang Bay, Biñan, Caluyao, Calauan, Kalayaan, Los Baños, Lumban, Mabitac, Paete, Pakil, Pangil, Pila, San Pedro, Siniloan, Sta. Cruz kag Victoria. Dagdag pa diri ang mga syudad sang Canlubang kag Sta. Rosa. Ginbaha man ang pila ka barangay sa Pagsanjan kag Sta. Maria. Nag-abot sang paglapaw ang mga banwa sang Cainta kag Pateros kag mga syudad sang Marikina, Pasig kag Taguig. Sobra isa ka simana makaligad ang bagyo, baha gihapon ang mga banwa sa palibot sang Laguna de Bay.

Sa report sang Social Action Center sang dyosesis sang San Pablo sadtong Oktubre 4, naglabot sa 13 ang napatay kag 750,248 o 30% sang 2.5 milyong residente sang Laguna ang naobligar nga maghalin bangud sa baha.

Madugay na nga ginademanda sang Pamalakaya sa LLDA nga buksan ang NHCS o gub-on na ini. Pabungol-bungol lang ang sabat sang LLDA. Ginahambal sini nga indi kuno mahapos para sa tubig sang Laguna de Bay nga nagailig pakadto sa Napindan Channel sa Taguig pakadto Pasig River pakadto Manila Bay bangud ginabara kuno sang 100,000 nga imol ang alagyan sang tubig. Ginatumod sini ang 25,000 pamilya sa Lupang Arenda nga nagasakop sa mga bahin sang Taguig, Taytay kag Cainta. Sa baylo nga buksan ang NHCS, ginaplano kag ginaduso sang gubyerno paagi sa LLDA kag Department of Environment and Natural Resources (DENR) ang pilit pabakwiton ang 100,000 residente halin sa higad sang linaw sang Muntinlupa, Pasig, Taguig, Cainta kag Taytay. Lunsay mga gamay nga mangingisda sila kag nagakalisod nga pumuluyo nga madugay na nga nagaistar sa lugar.

Ang matuod nga rason sang pagpabakwit—ang plano nga tambakan sang duta sa 5,000 ektaryas nga bahin sang linaw sa Muntinlupa, Pateros kag Taguig agud himuon nga internasyunal nga *airport* kag patindugan sang mga kondominyum kag malahalon nga hotel. Plano man nga maghimo diri sang anum ka karsada kag dike. Plano pa sang DENR kag LLDA nga tambakan sang duta sa iban pang bahin sang Laguna de Bay sa Muntinlupa, Taguig kag Los Baños, Laguna.

Palalaon lang sang mga mapanghalit nga proyekto nga ini ang problema sa baha sa Laguna, Rizal kag Kamaynilaan bangud pagabarahan man sang nasambit nga mga proyekto ang ilig sang tubig.

Ginahingalitan subong sang Malacañang ang grabeng pagbaha tuga sang bagyo Ondoy agud ipatuman ang mga proyekto sini nga magdingot sa ilistaran kag pangabuhian sa linibo nga pumuluyo sa palibot sang Laguna de Bay. **AB**

Maabtik nga pagbulig sa mga nahalitan sa NCR

Isa ang Metro Manila sa grabe nga naigo sang bagyo Ondoy sadtong Septyembre. Naglab-ot sa 123 katawo ang napatay kag ginatos ka libo nga pamilya ang nagbakwit. Pero sadtong kasagsagan man sang bagyo ginpakita sang mga progresibong organisasyon sa National Capital Region (NCR) ang kahandaan kag madasig nga paghulag para makabulig sa mga nahalitan kag maghatag sang serbisyo.

Sang adlaw mismo sang Septyembre 26 maabtik nga nakalunsar sang *relief operations* ang isa ka grupo sang mga aktibista sa Maybunga, Pasig City. Duha ka grupo gilayon ang ginpakat agud magsagop sang mga ginbaha nga residente. Gingamit nila ang isa ka dyip para sagupon ang mga biktima kag ginhimo nga *evacuation center* ang *barangay hall*. Pati ang ibang grupo nga indi progresibo nabuyok nga magbulig sa paghakot sang mga tawo. Nagbuligay pa ang mga aktibista agud magbakal sang tunga sa sako nga bugas para himuon nga linugaw kag makaon sang mga ara sa *evacuation center*.

Pagkaaga, maabtik man nakalunsar ang iban pang mga progresibong organisasyon kag partido sang *relief operations* sa NCR. Gintukod gilayon ang Kilusang Bayanihan—isa ka malapad nga kahublagan nga magasabat sa

mga nahalitan sang kalamidad. Nakakuha sila sang mga donasyon nga pagkaon, bulong kag iban pa sa mga institusyon sa pagpanguna sang Community Response for Enlightenment Service and Transformation kag iban nga mga organisasyon nga nakakuha sang bulig materyal.

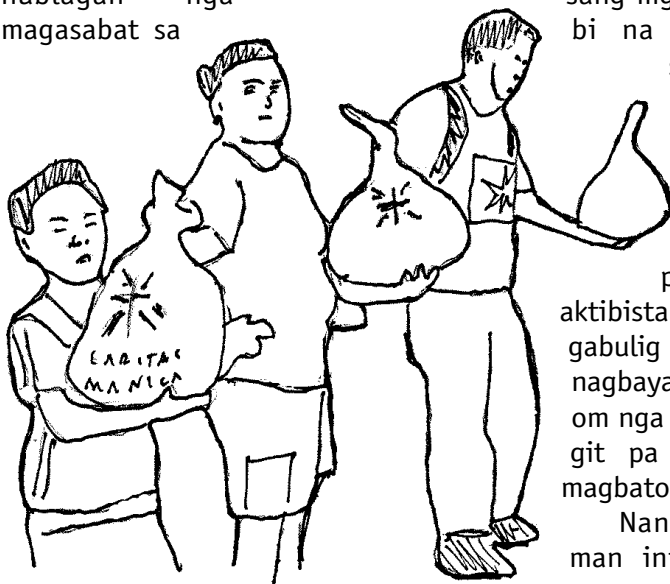
Ang mga pamatan-on naman nagtukod sang Serve the People Brigade para dumalahan ang *relief operations* sa iban pang lugar. Nagrekrut sila sang mga pamatan-on sa mga eskwelahan kag komunidad para mangin boluntir. Naglunsar sila sang *relief operations* kag *clean up drive* sa Tumana kag Malanday sa Marikina. Nagbulig man ang mga tawo sa paglimpyo sang ila ginbaha nga lugar.

Nagpapirma sila sang manifesto sa mga residente para hibalon ang ila mga ginademanda.

Positibo ang nangin sabat sang mga residente diri labi na sa halambalanon

sang pangabuhian kag basehang serbisyo nga ginadingot sang gubyerno. Sang makit-an sang pumuluyo ang mga aktibista nga aktibo nga nagabulig sa mga nahalitan, nagbayaw sila sang nakakuom nga kamot nga nagsinggit pa sang “Husto ina, magbato na kita.”

Nangin kahigayunan man ini agud makarekrut

sang mga boluntir kag mga myembro sang mga progresibong partido kag organisasyon.

Nagkadto naman sila sa Pasig agud didto maglunsar sang sunud-sunod nga *relief operations*.

Sunud-sunod nga *relief operations* man ang ginlunsar sang Akap-Bata Philippines kag Akap-Bata sectoral organization sa mga biktima sang bagyo. Nagsugod ang ila Task Force Akap-Bata sa Sta. Lucia, Pasig City sang Septyembre 29. Septyembre 30 naman nagkadto sila sa Panghulo sa Malabon kag San Roque sa Navotas City. Oktubre 1

ginlunsar nila ang *relief operations* sa Tunasan, Muntinlupa City. Sang bagyo Pepeng naman magpanagtag sila sang *relief goods* sa Marikina City sang Oktubre 2 kag gingamit ang upisina sang Rotary Club sang Marikina bilang *relief center*.

Oktubre 2 man sang maglunsar sang isa ka *clean up drive* sa Marikina City ang mga progresibong organisasyon sa NCR. Nagtipon sila sa Marikina Bayan Sports Complex kag nagsindi sang kandila para sa biktima sang bagyo. Nagpiket man sila agud kundenahon ang gubyrno sa kapabayaang sining sa pumu-

luyo. Ginsundan man ini sang kapareho nga aktibidad sang Oktubre 10 kon sa diin naglimpyo sila sang karsada kag mga balay sang mga residente sang Malanday, Marikina. Nagpapirma man sila sang manifestasyon sa mga residente agud iinsister sa gubyrno ang areglado nga serbisyo, pagkontrol sa mga presyo kag ayuda sa mga biktima.

Siling ni Roy Velez, pangulo sang BAYAN-NCR, panugod nga tiangkang lang ang paglimpyo sang mga balay. Mas daku nga paglimpyo pa ang himuon sang pumuluyo labi na sa gubyrno kag sosyedad. **AB**

Mga nahalitan, ginakawatan

Ginbuyagyag sining lang sa internet nga isa ka higante nga bodega sang Department of Social Welfare and Development (DSWD) sa Pasig City ang puno sang *relief goods* nga wala pa mapanagtag sa nangungang mga biktima sang bagyo Ondoy kag Pepeng. Ang nagatambak nga mga teheras, moskitero, pagkaon kag iban pang ayuda para sa mga nahalitan kabahin sang minilyon nga dolyar nga donasyon halin sa United Nations Children's Fund (UNICEF) kag lain-lain nga pungsod.

Siling ni "Ella Rose," isa ka boluntir sa nasambit nga bodega nga nagbuyagyag sa makaduluda nga pagtipon sang *relief goods*, ang ginapaempake lang sa ila sa kada sako napulo ka lata sang sardinas, isa ka habon panglaba, pila ka habon pangpaligo kag pila pa ka gamit sa lawas. Wala ginatandog ang mga imported nga gamit nga nakasulod gihapon sa tagsa-tagsa ka orihinal nga kahon. Lakip sa mga wala ginatandog sa ila ang mga teheras nga marka-Coleman, mga kahon nga halin sa Japan nga indi pa mahibal-an kon ano ang unod, mga hampanganan kag iban pa.

Wala sang nakumbinsi ang DSWD sa paathag sining kon ngaa wala ginatandog ang sangtambak nga ayuda. Matapos ang pila ka beses nga pagtawag sang pahayagan nga Philippine News kay Sec. Esperanza Cabral para mangayo sang paathag, ang solo niya nga ginarason amo

nga wala kuno abi sang mga boluntir nga magpanagtag.

Sin-o ang mapati nga wala sang nagboluntaryo? Tanan nga mga pagtinguha sang lain-lain nga grupo kag institusyon para magbulig sa mga nahalitan ginadagsa sang tuman kadamo nga mga tawo nga hungod nagaamot sang ila panahon para makigbahin sa pagbulig.

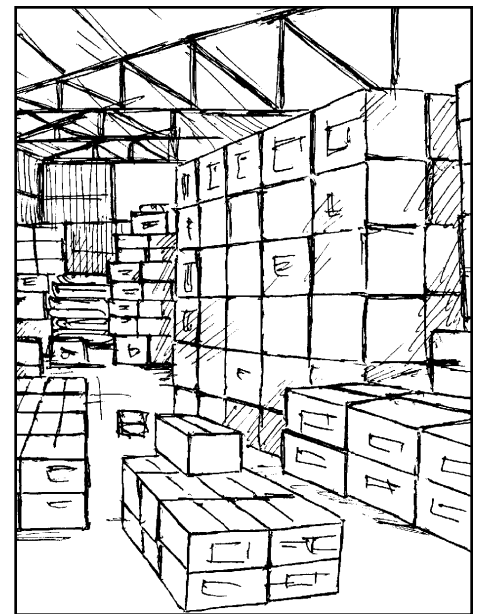
Ang matuod, istrikto ang pag-sulod bilang boluntir sa nasambit nga bodega. Ini ang natukiban ni "Ella Rose" kag pito niya nga kaupanan nga nagkadto sa bodega sang DSWD para magbulig sa pag-empake. Kinahanglan pa nila sang padrino para mabaton didto.

Nakibot kuno sila nga isa ka empleyado sang DSWD kag isa ka gwardya lang ang tawo sa masobra 1,000 metro-kwadrang bodega. Kaladlawan ang ginasing sang ahensya nga kinahanglan irelyebo sang tig-apat ka oras ang mga gus-

to magbulig bangud tubtub 50 boluntir lang kuno ang masarangan sang nasambit nga bodega.

Maathag nga nagpalusot lang ang DSWD para tabunan ang isa ka maitom nga plano. Magatuhaw na lang bala ang nasambit nga *relief goods* pag-abot sang kampanyahanay sa eleksyon? Pagakwartahan bala ini sang mga ara sa gahum?

Ano man ang plano kag sin-o man ang may padihot, ini ang walahuya nga pagpangawat. Ang makaulugot amo nga kon sin-o pa ang nadulaan bangud sang mga kalamidad, siya pa ang ginakawatan. **AB**

18 armas, nakumpiska sang BHB sa Compostela Valley

Isa ka wala lupok nga reyd nga nakakumpiska sang 18 ka mabaskog nga armas ang gintigayon sang 4th Pulang Bagani sang Merardo Arce Command (4th PBC-MAC) sa isa ka *patrol base* sang 72nd IB sa Sityo New Kapatagan, Barangay Casoon, Monkayo, Compostela Valley sining Nobyembre 2 pasado alas-5 sang hapon.

Isa ka mabaskog nga sampal ang ginbaton sang 10th ID sa ginapatuman sining kampanya Oplan Bantay Laya 2 bangud sa reyd, suno sa 4th PBC-MAC. Ang 72nd IB ara sa idalum sang kumand sang 10th ID sang Philippine Army.

Elemento sang sorpresa kag pagpanglansi ang gingamit nga taktika sang mga Pulang hangaway nga nagsuksok sang uniporme sang

Special Forces. Madali nila nga nasulod ang detatsment sang ma-aresto nila ang kumander sini nga si Cpl. Dominador Alegre nga sadto ara sa guwa. Madasig nga gindisarmahan sang

BHB ang mga elemento sang CAFGU.

Ang nakumpiska nga 18 mabaskog nga armas ginalakipan sang napulo ka Garand, limang karbin, duha ka M16 kag isa ka M14. Nakakumpiska man ang BHB sang isa ka radyong ICOM, madamo nga bala kag mga gamit-militar (mga botas pangkombat, bakpak, *ammo pouch* kag mga uniporme militar).

Pagkatapos sang madinalag-on nga reyd gin-upod sang BHB si Corporal Alegre. Sa subong ginaimbestiga siya kon may dapat siya nga salabton sa rebolusyonaryong hustisya kag sa pumuluho. Magapaguwa sang panibag-o nga pahayag bahin sa iya ang Merardo Arce Command sa nagakaigo nga panahon.

AB

Mga tropang Amerikano sa Bukidnon

Aktibo nga nagapasakup ang mga tropang Amerikano sa mga operasyon kontragerilya sang Armed Forces of the Philippines (AFP) sa Bukidnon. Ini ang impormasyon nga ginbuyagyag ni Jorge "Ka Oris" Madlos, tagapamaba sang National Democratic Front (NDF)-Mindanao. Gintumod ni Ka Oris ang aktibo nga papel nga ginatungdan sang mga tinawo militar sang US sa mga operasyong kombat batuk sa BHB sa interyor sang Bukidnon.

Apat ka separado nga hitabo ang una nga gintumod. Mga katung-anan sang Pebrero kag sadtong temprano nga bahin sang Hulyo, may mga suldado nga Amerikano nga nakit-an nagapartisipar sa mga operasyong kombat sa Quezon, Bukidnon. Ang nasambit nga mga tropa, upod ang isa ka yunit sang AFP naengkwentro sang isa ka yunit sang BHB kag nagpamasista sa mga resisente sa lugar. Sadtong Abril kag liwat sadtong Septyembre, may nakit-an man nga mga tropa sang US nga upod ang mga

suldado sang AFP sa Valencia kag Malaybalay nga nagapulupamangkot sa mga lokal nga residente kon sa diin ang BHB kag nagapamahog sang mga sibilyan sa lugar.

Luwas sa nasambit nga report, nakabaton man ang NDF-Mindanao sang pareho nga impormasyon halin sa masaligan nga mga tawo sa South Cotabato, Central Mindanao kag mga prubinsya sang Davao.

Labi nga nahimutig sang mga report nga ini ang mga pahayag sang mga Amerikanong upisyal nga nagapangin-wala sa aktwal nga pagkadalagig sang mga tropa nila

sa mga operasyon sa Mindanao. Ang nasambit nga mga report nagdugang sang ebidensya nga ang tropa sang US nga kabahin sa Joint Special Operations Task Force -Philippines nagaupod sa mga yunit sang AFP nga nagalunsar sang operasyon kontra-rebolusyonaryo sa isla.

Ang mga insidente nga ini maathag nagatunod sang dugang nga interbensyon militar kag mga pasistang krimen sang US kahimbon sang mga lokal nga tropang papet.

Padayon nga ginabuyagyag sang NDF-Mindanao ang mga insidente sang pag-entra sang mga suldadong Amerikano sa mga aktwal nga operasyong kombat sa pungsod, labi na batuk sa mga rebolusyonaryong pwersa kag pumuluho. Ginamanduan ang mga lokal nga kumand sang BHB sa Bukidnon nga maid-id sundan ang hulag sang mga suldadong Amerikano kag ang pag-entra nila sa mga kontra-rebolusyonaryo kag kontra-pumuluyo nga aksyong militar.

AB

CTUHR sa Cebu, ginatiktikan

Ginapanilagan sang mga ahente militar ang sanga nga upisina sang Center for Trade Union and Human Rights (CTUHR) sa Mactan City, Cebu. Nag-umpisa ang operasyon paniktik sang Septyembre kon sa diin pila ka daku nga tawo nga gunting-militar kag may nakasukbit nga pusil sa kilid ang pirme nagabantay sa mga nagasulod sa upisina sang CTUHR.

Suno sa mga boluntir sang CTUHR, nagabulos-bulos sa pagkuha sang mga litrato ang mga ahente sang militar sa sin-o man nga nagaagi sa isahanon nga dalan pakadto sa pribadong *compound* nga ginahamtangan sang upisina sang CTUHR-Cebu. Sadtong Oktubre 2, nagbutang ang mga ahente militar sang lamesa sa atubang sang *compound* samtang nagahiwat sang pulong ang mga mamumugon sa nasambit nga upisina. Nagpinalagyo ang iban nga ahente militar sang magguwa ang mga mamumugon kag ginkuhaan man sila sang litrato. Simple nga pagpamahog lang ini, siling ni Daisy Arago, Executive Director sang CTUHR-Cebu. Tuyo lamang sini nga pahinaon ang balat-

yagon sang mga boluntir kag mamumugon sa ila kawsa. Aktibo nga nagahiwat sang mga paghanas kag edukasyon sa tawhanong kinamatarung ang upisina makaligad gintukod ang lokal nga sanga sini sang Abril. Aktibo man nga ginasuportahan sini ang mga hilikuton sang Unity for Workers Rights (U4WR), isa ka masangkad nga organisasyon sang mga mamumugon kag tagasakdag sang tawhanong kinamatarung sang mga mamumugon. Ang U4WR gintukod bunga sang malaparan nga pagpahalin sa trabaho sang mga mamumugon sa Mactan Economic Zone nga ginahanot sang kalibutanon nga krisis sang sistemang kapitalismo. **AB**

3 estudyante, iligal gindakop sang militar

Ginaduso sang Free Zamboanguita 3 Movement ang gilayon nga paghilway sa tatlo ng estudyante nga arbitraryong gindakop sang militar sang Oktubre 18 sa Zamboanguita, Negros Oriental. Ini sanday Maria Carla Alvarico, myembro sang College Editors Guild of the Philippines (CEGP); Karlo Cabahug, myembro sang League of Filipino Students-Cebu (LFS); kag Glen Absin, estudyante sang University of Cebu.

Gindakop sila sang mga elemento sang 79th IB samtang nagahimo sang pagpanalaw-saw, katimbang ang Kahugpungan Alang sa Ugma sa Gamay'ng Mag-uuma angut sa posibleng epekto sang *jathropa* (tubatuba) sa nasambit nga prubinsya. Ginkulong sila sa Zamboanguita, Negros Oriental Police Station sa akusasyon nga sila mga katapo sang BHB. Ginpasakaan sila sang kaso nga rebelyon.

Ginduso sang CEGP kag LFS indi lang ang paghilway sa tatlo kundi pati ang pagbasura sang Dumaguete City RTC sa himo-himo nga kaso nga ginpasaka batuk sa ila. **AB**

5,000 pumuluyo sa Mindoro, nagprotesta

Masobra 5,000 residente sang Mindoro ang naglunsar sang martsa-rali sang Oktubre 30 sa Calapan, Oriental Mindoro batuk sa paghatag sang Department of Environment and Natural Resources sang Environmental Compliance Certificate (ECC) sang Oktubre 14 sa Intex Resources Corporation (Intex), isa ka kumpanya nga nagamina sang *nickel*.

Nagdala ang mga nagprotesta sang mga lungon nga ginmarkahan sang simbolo sang Intex kag retrato ni DENR Sec. Lito Atienza bilang pagpakita sang mabaskog nga pagkaakig sang pumuluyo sang Mindoro.

Gintugutan sang DENR ang Intex nga magmina sang *nickel* sa 11,216-ektaryas nga lugar nga kadam-an *watershed area* nga ginahalinan sang tubig sang mga suba sang Mag-asawang Tubig kag Bukayao.

Maagaw na subong sang minahan ang mayor nga ginakuhaan sang tubig pang-irigasyon sang mga mangu-nguma sa 40,000 ektaryas nga humayan sa mga banwa sang Calapan, Naujan, Baco kag Victoria.

Ginpamunuan ang martsa-rali sang Alyansa Laban sa Mina. Gintambungan ini sang mga estudyante, propesyunal, empleyado, mga upisyal sang lokal nga gubyrno, organisasyong relihiyoso, organisasyon nga *non-governmental* kag multisektoral kag mga delegado halin sa Victoria, Socorro, Pinamalayan kag Naujan. **AB**

Mga residente sang Hacienda Luisita, ginapalayas

Naghatag sang dedlayn ang pamunuan sang Hacienda Luisita Incorporated (HLI) sa mga mangunguma kag residente sini para maghalin sa ila lugar.

Nagaabot sa 5,000 mangunguma sang HLI sa 2,000 ektaryas nga ila ginaokuparan ang nakatalana palayason. Nagpagwa sang memorandum sang Disyembre 18, 2008 ang pamunuan sang HLI sa pagpanguna ni *estate manager* Herman Gregorio Jr. para sa paghalin sang mga residente kag untaton na ang pagpananom. Nakatalana tani ang dedlayn sang Oktubre 30 ugaling napunggan ini sang mga residente paagi sang aksyon-protesta kag ginapaatras ini sa Nob. 15, 2009.

Sa pihak nga bahin, nagpabut-yag sang kakulba si Anakpawis Rep. Rafael Mariano nga gamiton liwat sang pamilya Cojuangco, ang nagapanag-iyang sang HLI, ang mga pulis kag militar para pwersahan nga palayason ang mga residente. Ginkastigo man sang tiglawas ang plano ni Danding Cojuangco, ang nagapanag-iyang sang San Miguel Corp., nga himuon nga *training center* ang isa ka bahin sang asyen-

da para sa 2014 Asian Games.

Daw ginapalagyuhan ni Danding Cojuangco ang iya salabton nga ipanagtag ang duta sa mga mangunguma, pahayag ni Mariano. Dugang pa niya, hindi lipod sa ihibalo ni Cojuangco nga may Temporary Restraining Order ang Korte Suprema batuk sa maneydsment sang HLI sadtong 2006 agud kanselahon ang Stock Distribution Option (SDO) kon sa diin sa baylo nga ipanagtag ang duta sa mga mangunguma mga wala sang balor nga sapi sang HLI ang ginpanagtag.

Ginhingyo sang mga mangunguma sang HLI nga magpatunga si Sen. Benigno "Noynoy" Aquino III agud mapanagtag na ang mga duta nga madugay na tani ihatag sa ila. Ginhambal ni Lito Bais, pangulo sang United Luisita Workers Union (ULWU), nga kon interesado ang senador nga ipanagtag ang duta kag buhian ang isyu sa HLI dapat makigsugilanon na ini sa ila

kag indi sa iya tiyo nga si Danding Cojuangco.

Ginsiling man ni Randall Echanis, deputy secretary-general sang Kilusang Magbubukid ng Pilipinas, na may kabayaran ang ambisyon ni Aquino sa indi pagpasilabot kag aksyon niya sa ginapaabot nga dedlayn sang HLI. Indi mahimo nga rason ni Aquino ang gamay nga sapi sang ila pamilya sa asyenda. Kon mataas ang iya handum nga magpangulo dapat tinguhaon niya nga resolbahon ang halambalanon nga ini, dugang ni Echanis.

Liwat ginapanawagan sang KMP nga ibasura ang Comprehensive Agrarian Reform Program with Extension and Reforms nga amo ang may padihot sang pagpanipilang sa mga mangunguma. Ginapamilit nila ang matuod nga reportang agraryo sa idalum sang Genuine Agrarian Reform Bill kag ang pagpanagtag sang kadutaan sang HLI sa mga mangunguma.

Isa sa adlaw antes ang dedlayn sang pagpalayas, pagadumdumon sang mga mangunguma ang ika-5 tuig nga anibersaryo sang masaker nga natabo sang Nobyembre 16, 2004 kon sa diin 12 mangunguma kag duha ka bata ang ginpatay sang mga militar, pulis kag *goons* sang mga Cojuangco. **AB**

Kakulangan sang bugas sa Asia

Ginaanunsyo na sang gubyernong Arroyo nga mapilitan nga dugangan sini ang gina-import nga bugas bunga sang pagkasamad sang mada-mo nga palayan bangud sa mga bagyo Ondoy kag Pepeng. Indi mag-nubo sa 925,000 toneladang bugas ang nawasak sa Pilipinas bangud sa magkasunod nga bagyo nga ini.

Pero sa peligro man nga magkulang ang suplay sang bugas sa iban nga pungsod sa Asia dulot sang pagkasamad sang minilyon nga tonelada sang mga pangunahon nga produktong pagkaon sa sunod-su-

nod nga mga pagbaha kag tag-init didto. Ginataya nga magresulta ini sa pagtaas sang presyo sang bugas kag kakulangan sini sa pinakaimol nga pungsod sa kalibutan.

Ang India, nga kilalang isa sa

nangungunang eksporter sang bugas ang nameligro nga mag-import sang halin 1.1 asta 3.8 milyon tonelada nga bugas sa masunod nga tuig para pun-an ang kakulangan sini sa bugas tuga sang tag-init. Indi na masiguro subong kon mag-eksport sang bugas ang China nga amo ang may uyat sang bugas sang katunga sang suplay sang bugas sa kalibutan. Indi man sigurado kon mag-eksport ang Thailand sang sobra sining suplay sang bugas.

Ang krisis sa bugas kag iban pang pangunahon nga pagkaon

sadtong 2008 ang nagtuga sang kinagamu sa indi magnubo 30 pungsod. Kinontrol sadto sang Thailand, Vietnam kag India, ang pinakadaku nga produser sang bugas, ang ila suplay sang bugas nga ini para protektahan ang kaugalingon nga konsumo. Sa Pilipinas, nagpila sang ma-laba ang pumuluyo para makabakal sang bugas nga manubo ang presyo kag kalidad samtang ginatago naman sang mga negosyante ang suplay.

Ang nagahana nga bag-ong krisis sa bugas ginpatingkad lang sang pagpanghalit sang Ondoy kag Pepeng. Pero ang mas madalom nga ugat sini amo ang kapaslawan sang rehimeng Arroyo nga paturon ang pag-angkon sang siguradong duta nga talmnan kag bastanteng suporta sa mga mangunguma. Sa baylo, wala untat pa ang pagpahanugot sang rehimen sang malaparan nga pag-ilis-gamit sang mga dutang agrikultural.

Sobra 1.5 milyon ektaryas na ang nagkadto sa agribusiness halin 2005, suno sa Philippine Agricultural Development and Commercial Corporation, kadam-an sang mga ini nakasentro sa malahalon nga tanom nga pang-eksport (*high value commercial crops*) sa baylo nga palay kag mais. Malala pa, sano lang gin-aprubahan sang gubyernong Arroyo ang paghatag sang tatlong milyong ektaryas sa mga dumuluong nga agro-korporasyon, upod ang 60,000 ektaryas para sa Pacific Bio-Fields Corp. sang Japan. Ginpasugtan man sang DENR nga eksklusibo nga gamiton ang 375,091 ektaryang duta para sa jatropha (tuba-tuba), tanom nga ginakuhan sang panggatong, kag nagbukas pa sang 30 ektaryas para isubasta sa publiko.

Malala na ang nangin epekto sini. Halin dekada 1990 nabuhinan na ang mga palayan sang 87,000 ektaryas samtang ang maisan nabuhinan sang sang halos 300,000 ektaryas. Bangud sa gintuga sining kakulangan sang produktong palay, indi magnubo sa 10% sang bugas nga ginakonsumsi sang mga Pilipino gina-import halin pa sa guwa sang pungsod. Sa subong, ang Pilipinas na ang pinakadaku nga tagaimport sang bugas sa bilog nga kalibutan. AB

Nagadamo ang mga imol—Ibon

MAS nagdamo ang nagahambal nga sila imol base sa sarbey sang Ibon Foundation sining Oktubre pagkatapos maagyan sang pungsod ang kapintas sang mga bagyo Ondoy kag Pepeng.

Ang sarbey ginhimo sa bilog nga pungsod sadtong Oktubre 2 tuhtub 8 kag may gin-interbyu nga 1,496 katawo. Ginapakita sa sarbey nga pito sa kada 10 katawo o 71.4% nagabilang sa kaugalingon nga imol. Nagtaas ini sang 4% kon ikumparar sa resulta sang sarbey sang Ibon sadtong Hulyo. Kadam-an sa nakahinun-anon naghalin sa Metro Manila nga may nalista nga 62.4% nga resulta. Mas mataas ini sang 13% kong ikumparar sa nalista sa rehiyon sadtong Hulyo nga 49.5%.

Ginapakita man sa sarbey nga 57% sang mga gin-interbyu may paglantaw nga ang kita sang ila pamilya indi bastante sa ila mga kinahanglanon. Nagtaas ini sang 4% kon ikumparar sadtong Hulyo. AB

Pilipinas, indi makabaton sang \$2 milyon ayuda militar sang US

INDI mabaton sang gubyerno sang Pilipinas ang \$2 milyon ayuda militar halin sa gubyerno sang US sining tuig bangud sa lapnagon nga rekord sini sa paglapas sa tawhanong kinamatarung. Ini ang ginbuyagyag ni Rep. Neri Colmenares sang Bayan Muna nga nakaabot lang halin sa iya pagbyahe sa US kon sa diin naestorya niya ang mga upisyal sang US State Department.

Posible man nga indi mabaton sang Pilipinas ang ayuda-militar halin sa US sa tuig 2010 bangud, suno kay Colmenares, nagpasar sang isa ka resolusyon ang House of Representatives nga ihatag lamang sini ang ayuda militar nga nagabalor sang \$2 milyon kon mapatuman sang rehimeng Arroyo ang tatlo ka kondisyon bahin sa pagsunod sa tawhanong kinamatarung.

Ini amo ang pagpatuman sa mga rekomendasyon ni United Nations Special Rapporteur Prof. Philip Alston kon paano mauntat ang mga kaso sang ekstrahudisyal nga pagpamatay kag pagdukot; ang pag-imbestiga kag pagbista sa mga tinawo sang militar nga ginaakusahan sang paglapas sa tawhanong kinamatarung; kag ang pagpamahog kag pagpamigos sa mga katapo sang mga legal nga organisasyon kag mga nagasakdag sang tawhanong kinamatarung.

Lakip sa mga ginarekomenda ni Alston nga pasakaan sang kaso para sa malala nga paglapas sa tawhanong kinamatarung si Gen. Jovito Palparan, nga isa na subong ka kongresman. AB

Gera ni Obama sa Afghanistan

Ginmandu ni Pres. Barack Obama sang US ang pagpadala sang dugang nga 13,000 tropa sa Afghanistan. Dugang ini sa 21,000 tropa nga ginpadala didto sadtong Abril. Sa pihak ini sang nagabaskog nga pangkalibutanon nga kundenasyon sang gera sa Afghanistan kag sa atubang sang intensyon sang Germany kag pila pa ka kaalyado sang US nga iatras na ang mga tropa nila didto.

Ang nasambit nga mga sulda-do maluwas pa sa masobra 40,000 pa ka tropa nga ginapangayo ni Gen. Stanley McChrystal, puno nga kumander sang mga pwersa sang US kag NATO sa Afghanis-tan. Sadtong Agosto, nagsumiter siya sang re-port kay Obama kag sa NATO nga nagasiling nga kon indi magpada-la ang US sang dugang nga mga tropa sa labing ma-dali nga panahon mada-sig magadaog ang Tali-ban sa Afghanistan.

Ang 13,000 ka sulda do nga ipada-la subong ginatawag nga mga “suportang tropa”—mga in-hinyero, tinawo medikal, *military po-lice* kag iban pa nga ku-no di kombatant nga gina-deploy para kuno habigon ang ba-latyagon sang pumuluyo nga Afghan.

Ang wala ginaanunsyo nga pagdeploy nga ini gin-aprubahan ni Obama sining Oktubre, pila ka adlaw lang pagkatapos ginhatag sa iya ang Nobel Peace Prize ba-ngud kuno sa iya nga mga “parti-kular nga pagtinguha para palig-unon ang diplomasya kag pagbuli-gay internasyunal”. Nag-agum

sang malapad nga kundenasyon ang paghatag sa iya sang premyo nga ini sa atubang sang ginapa-sanyog nga paggera sang US sa Afghanistan. Sa bag-o nga pag-deploy nga ini, ang kabilugan nga

isip sang mga pwersa sang US sa Iraq kag Afghanistan masobra na sa putok-putukan sang padakuon ang pakat sa Iraq sadtong 2007 kag 2008. Sining pagsulod sang Oktubre, ara sa 65,000 na ang pwersa sang Amerikano nga ara na sa Afghanistan kag ara na sa 124,000 naman sa Iraq. Sad-tong kasagsagan sang pag-paigting sang gera sa Iraq, ara sa 26,000 ang tropa sang US sa Afghanistan kag 160,000 na-man sa Iraq.

Samtang, ba-ngud sa mabaskog nga kundenasyon sa pagpadayon kag pagpasingki sang gera sang US sa Afghanistan, ginadebatehan pa sa Washington ang mas daku nga deployment nga ginapangayo ni Gen. McChrystal. Mainit man nga ginadebatehan sa Washington ang nagabaskog nga pusisyon nga dapat na nga mag-balay ang US sang estratehiya sang pag-atras halin sa Afghanis-tan.

Paandam sa US sa paggamit sang mga *drone*

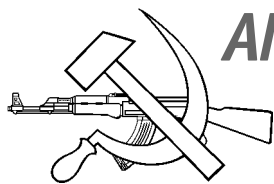
Ginpaandaman sang United Nations (UN) ang US bahin sa kadamo na sang napatay sa pagpang-atake sang mga *drone* pangunahon sa Afghanistan kag Pakistan. Ang mga *drone* amo mga eroplano nga wala piloto kag ginakontrol halin sa malayo. Luwas sa mga *drone* nga ginaga-mit sa pagpaniktik, may mga *drone* man nga pagpang-atake kag may mga dala nga bomba agud salakayon ang mga parti-kular nga target.

Halin nga magpungko si US Pres. Barack Obama nagsunson na ang pagpang-atake sang mga *drone* sa mga lugar nga ginasi-ling nila “pugad sang mga tero-rista” sa dulunan sang Pakistan kag Afghanistan.

Nagaabot na sa 600 katawo sa aminhan-nakatundang Pakis-tan pa lang ang napatay na sang mga *drone* halin Agosto 2008.

Suno kay Prof. Philip Alston, pangunahon nga reporter sang UN bahin sa ekstrahudisyal nga pagpamatay, dapat ipaathag sang US ang ligal nga basehan sang pagpang-atake sini sa mga indibidwal gamit ang mga *drone*. Ang US, ang may responsibilidad nga pat-uron indi magamit ang mga *drone* sa arbitrario kag eks-trahudisyal nga pagpatay. Du-gang niya, dapat man manabat ang US Central Intelligence Agency (CIA) sa internasyunal nga layi nga nagadumili sa ar-bitrario nga pagpatay. Ang CIA ang nagatunod sa mga tawo kag komunidad nga amo ang gina-target sang mga *drone*.

ANG**Bayan**

Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo

Tuig XL No. 21
Nobyembre 7, 2009
www.philippinerevolution.net

Editoryal

Dalagku nga manugdambong, palayason!

Ginpakita sang grabe kag malaparan nga kahalitan nga gintuga sang ulihi nga magkasunod nga mga bagyo kon ano kalala kag kalapad ang pagkaguba, pagkalisod kag pag-antos nga gin-angkon sang banwa sa kamot sang dalagku nga komersyal nga pagmina, pagpangtroso kag iban pa nga mapangdambong nga negosyo sang dalagku nga kapitalistang dumuluong kag lokal. Madugay kag paliwat-liwat na ini nga napamatud-an sa kasaysayan sang pungsod.

Sa pihak sang pagpanghalit sang mga kumpanya nga ini, sila ang padayon nga ginahatagan-prayoridad sang nagaharing papet nga estado.

Nalakip ang Pilipinas sa lima ka pungsod sa bilog nga kalibutan nga may pinakamanggaranon nga deposito sang mineral. Ikaduha sa bulawan, pangatlo sa saway, kag pang-anom sa *chromite*. Lakip ang pungsod sa napulo nga nagapanguna nga ginakuhaan sang mga mineral nga ini. Manggaranon man ini sa pilak, *nickel*, marmol, *limestone* (apog), *clay* kag *feldspar*.

Pero ang daku nga dumuluong kag kumprador nga kumpanya sa pagmina nga nagahukhok sini kag mga kahimbon nila sa nagaharing sahi ang solo nagabenepisyos sa manggad nga mineral sang pungsod.

Ang Philippine Mining Act of 1995, nga naghatag sang dugang pa nga mga pribilehiyo sa mga dumuluong nga kumpanya sa pagmina, lubos nga ginaduso mismo ni Arroyo. Isa siya sa mga pangunahon nga nagbalay sang layi nga ini sang senador pa siya. Ginatugutan sini ang pagsulod kag operasyon sang mga minahan nga 100% ginapanag-iyahan sang mga kumpanyang dumuluong kag ang pagmina sang tubtub

75 tuig sa tubtub tig-81,000 ektaryas kada konsesyon kag tubtub tig-400,000 ektaryas kada kumpanya. Lubos sila nga libre sa buhis sa kita. Ginapangapinan ang ila puhunan, kag may kahilwayan sila nga dalhon pauli ang tanan nga ganansya kag kapital. Sang 2003, nagpagwa pa si Arroyo sang EO 270 (National Policy Agenda for Revitalizing Mining in the Philippines) para labing mapadali ang proseso sang pagpasugot sang gubyerno sa daku nga dumuluong kag kumprador nga pagmina.

Ang katuwang sang daku nga komersyal nga pagmina nga malaparan nga pag-agaw sang duta sang katigulangan, kahalitan sa kapalibutan kag pagkawasak sang pangabuhian nagaresulta sang pagpamatuk sang pumuluyo. Sa atubang sini, pagkampungko gid ni Arroyo sadtong 2001 gilayon naghimo sang pagtasa pang-seguridad ang Malacañang sa mga

**Mga tampok
sa isyu nga ini...**

**Pagmina sg coal
sa Surigao del Sur**

PAHINA 4

**Daku nga baha
sa Laguna kag NCR**

PAHINA 8

**18 armas, naagaw sa
ComVal**

PAHINA 11

Mga instruksyon sa paglilimbag

1. Ang **sinundang pahina**, na eksaktong kopya ng pahina 1 maliban sa mas mapusyaw ang *masthead* o *logo* ay para sa mga gumagamit ng *mimeo machine* o naglilimbag sa paraang *v-type*. Idinisenyo ito para hindi madaling makasira ng istensil.

2. Pag-*print* sa istensil:

- a) Sa *print dialog*, i-check ang **Print as image**
- b) Alisin ang *check* sa **Shrink oversized pages to paper size**
- k) I-click ang **Properties**
- d) I-click ang **Advanced**
- e) Tiyaking naka-set sa **100%** ang **Scaling**
- d) Ituloy ang pag-*print*

3. Hinihikayat ang mga kasama na ipaabot sa patnugutan ng *AB* ang anumang problema kaugnay ng paglilimbag sa pamamagitan ng *v-type*. Magpadala ng *email* sa angbayan@yahoo.com